

Cròniques de la Terra Baixa

PINTURES RUPESTRES

El cel és d'un blau obscur, amb pinzellades negres d'una posició dispersa, possiblement colossal. Hi ha llums que van i vénen, silencis esporàdics, algun lladruc de gos. La terra s'allargassa com una bèstia mansa que sent caure la nit. Han mort les ombres vives. Queden, mig penjades, les formes espesses, les línies inconcretes, la panxa boteruda de les serralades i turons. Hi ha una calma imminent, un fer i desfer les coses com aquell que no té pressa. Com si la vida volgués enfilars una pujada i prengués alè, tot respirant.

—És molt bonic —he dit flairant l'aire del capvespre i mirant a l'entorn amb la natural delectació.

—Què vols que et digui —ha dit l'altre—. S'ha vist molt a les pel·lícules... He vist aquesta estampa un piló de vegades. Em recorda «Sissí».

He callat. No valia la pena. El paisatge ha perdut prestigi. Descriure'l, parlar-ne, és una pèrdua irreparable de temps. Tot ho hem vist a les pel·lícules. El demés són tristes imitacions.

* * *

Era un cavall que tibava de l'arada i s'ha parat un moment. He vist la silueta sobre el marge, a contrallum. I en la distància he endevinat l'estructura dels músculs, la tibatada dels nervis, la suor que feia brillar, com una joia agresta, el color fosc del pèl. M'ha semblat una imatge brava i antiga, una mena de relíquia històrica: la prehistòria del tractor.

Ha passat l'època del cavall amb orelles i cua. Som al temps fervorós i dinàmic del cavall de vapor i del cavall fiscal. Un temps on els cavalls de carn i ossos són pures supervivències de museu. Ara, he pensat, tenim un excés de cavalls de força, de fum i gas carbònic. Vivim el problema gravíssim de la «pollució atmosfèrica». Com si endevinés el meu pensament, el cavall ha aixecat la cua i ha fet el que fan en aquests casos tots els cavalls del món. He pensat que, aquella, era una intoxicació de l'aire tolerable, innocent, de bona mena. Allò no feia cap mal a ningú.

He guardat la imatge del cavall que llaurava a l'àlbum de records. Quan aquesta estampa sigui totalment insòlita, hi pensaré alguna vegada.

—Heus ací —he pensat— un autèntic quadre rural. Temps a venir, serà una pintura rupestre.

* * *

Èrem tota una filera d'autos corrent d'una forma ordenada i simple. Autos de diumenge, pacífics i exultants. De sobte, un vell pagès, un pagès de debò amb faixa i gorra, ha travessat la carretera, per entre els cotxes, fent quatre insòlits i portentosos salts. Amb una agilitat desafiant i quasi còmica, ha traslladat la seva humanitat encongida a través de la carretera i s'ha convertit en una exhalació pagesa sobre l'asfalt. Després, un cop passat a l'altra banda, ha continuat el seu camí: pausat, atàvic, potser esbufegant.

La nostra formació motoritzada també ha seguit carretera avall. Èrem la civilització ciutadana volcada sobre el camp. Això serà, ben aviat, fàbrica, autopista, potser urbanització. Nosaltres èrem el futur, ell era la relíquia, la pintura rupestre. Per un moment m'he sentit intrús, invasor, escanya-pobres. Aquell home podia dir-nos:

—I vosaltres. Què hi feu aquí?

No ha dit res. Marxava avall, amb la mà closa sobre el mànec del bastó i la vista fixa a terra. Era la imatge viva dels vençuts.

* * *

Feia cara de pobre. La seva configuració rústega, la forma precària de vestir, la mirada banya-baixa, el fer poc desimbolt dibuixaven l'home de feina dura i mal pagada. Lluïa, però, una bossa amb les lletres grosses, ben perfilades, d'una companyia d'aviació. La imatge era un xic grotesca. Aquest home no ha anat ni anirà mai en cap forma d'avió. M'he preguntat quin sentit tenia aquella exhibició gratuïta i tremendament ingènua d'una bossa de plàstic amb noms exòtics a fora i una truita de patates embolicada a dins. Potser cap. Potser molts. En tot cas es podria pensar que dintre l'ànima d'aquest home rabassut i atrotinat passa, de tant en tant, un deliri d'astronauta.

D'una banda, el món de la tècnica, la fascinació del viatge, la retropropulsió. D'altra banda, el pic i la pala, la truita de patates, la suor bruta del front... Dos móns, dues imatges, dues formes de vida que caminaven unides a la bossa de plàstic d'un home entrevist, gairebé sense rostre, gairebé mig dibuixat...

* * *

Queia la tarda. Algú ha dit:

—Un ramat de xais! —i ha afegit— Són al cel.

He aixecat la mirada enlaire. Les formes blanques dels núvols estaven fragmentades en mil bocins d'una puresa resplendent i diàfana. Eren, evidentment, com un ramat de bens que passejava lentament pel panorama celeste.

«Un ramat de xais»: una frase vella, que feia molts anys que no havia sentit. Llavors s'ha produït un silenci. I de dintre meu, del fons de tot, ha pujat un ressò quasi oblidat. Em recordava el temps que m'estirava sobre l'herba intentant comptar estrelles o hipotètics ramats de bens. Per un moment, amb una lucidesa nova, m'he sentit transportat cap a les hores llunyanes. He tancat els ulls. Com una veu soterrada i antiga, com un tros de vida ressuscitat, han pujat fins als llavis, molt lentament, molt suaument, les paraules d'ahir, guspises de temps i de memòria.

S'ha escoltat la tarda. El «ramat de xais» s'ha desfet en una taca grisa. He tornat a caminar i a pensar en les coses de la terra. La pintura rupestre del meu record, el ramat de xais, han passat com un aire, com una petjada, com un mal pensament.

JAUME FARRIOL

José Creus Pou

Buscador de aguas

CASA FIGUERETES

Camino de la Serra

El Rieral

STA. EULALIA DE RONSANA